

EMDR bij persoonlijkheidsstoornissen

Tekst: **Laurian Hafkemeijer**

Veel mensen met een persoonlijkheidsstoornis hebben te maken gehad met meerdere ingrijpende gebeurtenissen zoals misbruik, mishandeling, verwaarlozing of pesten. Ook al leiden dit type gebeurtenissen niet altijd tot de ontwikkeling van een PTSS, ze kunnen wel klachten aansturen die kenmerkend zijn voor een persoonlijkheidsstoornis. Toch is er niet eerder onderzoek gedaan naar de effectiviteit van EMDR-therapie bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis. Therapieën voor mensen met persoonlijkheidsproblematiek duren vaak lang en patiënten ervaren veel lijdensdruk, wat verbetering van het behandel-aanbod erg belangrijk maakt.

Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat het behandelen van PTSS bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis positieve effecten heeft op comorbide klachten zoals emotieregulatie, dissociatie en suicidaliteit. Deze zijn kenmerkend voor bijvoorbeeld een borderline persoonlijkheidsstoornis. Veel therapeuten zijn echter terughoudend in het doen van traumagerichte behandeling bij mensen met dit type complexe problematiek, uit angst voor verergering van de klachten. Desondanks lijkt het aannemelijk dat het behandelen van ingrijpende gebeurtenissen bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis klachten en disfunctioneren vermindert en de kwaliteit van leven verbetert.

Doel

Het doel van dit onderzoek was om meer inzicht te krijgen in de effectiviteit van EMDR-therapie bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis. De behandeling richtte zich in deze studie op het desensitiseren van ake-lijke gebeurtenissen, waaronder geweld en verwaarlozing in de levensgeschiedenis van de persoon, die geacht werden van invloed te zijn geweest op de ontwikkeling van de persoonlijkheidsstoornis. Dit dan zonder dat er bij deze mensen sprake was van PTSS.

Methode

Aan dit onderzoek bij GGZ Delfland deden 97 patiënten mee met als hoofddiagnose een persoonlijkheidsstoornis. Een posttraumatische stressstoornis werd expliciet uitgesloten. Er werden na randomisatie twee groepen patiënten met elkaar vergeleken: een behandelgroep die vijf sessies EMDR-therapie van negentig minuten onderging, en een controlegroep waarvan de mensen vijf weken op een wachtlijst stonden. De casusconceptualisatie van de patiënten die EMDR ondergingen werd middels de tijdlijnroute ('linksom') gedaan, waarbij bij de targetselectie werd uitgegaan van de klacht die het meest op de voorgrond stond. Gemiddeld werden vijf herinneringen met EMDR-therapie be-

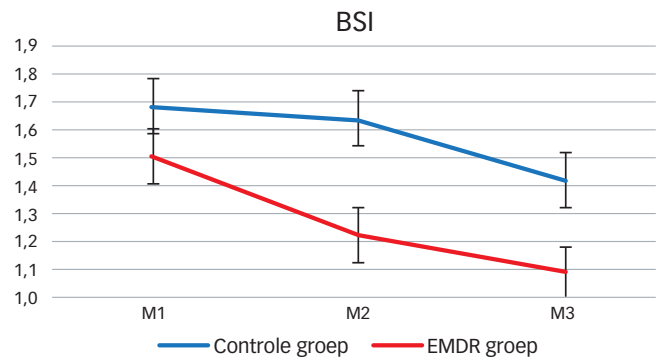
handeld. Hierna volgden beide groepen *treatment as usual* (TAU) voor hun persoonlijkheidsstoornis. Er werden voor- en nametingen verricht en na drie maanden TAU vond een follow-up meting plaats.

Resultaten

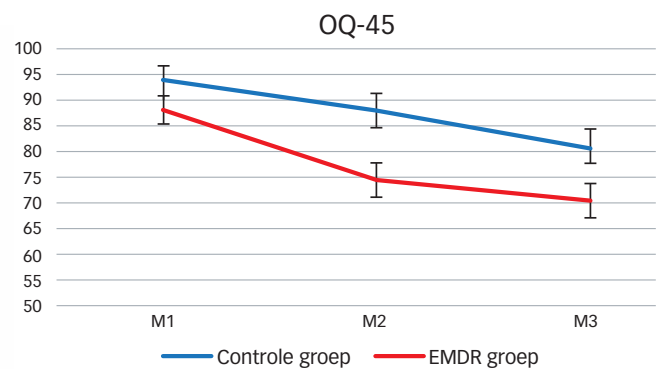
In de EMDR-groep nam het klachtniveau van patiënten aanzienlijk af. Alhoewel er in de controlegroep ook sprake was van een licht natuurlijk herstel, trad dit in de EMDR-groep sneller en meer op (Figuur 1). Ook het algemeen functioneren (Figuur 2) verbeterde in de EMDR-groep aanzienlijk. Na drie maanden bleken deze resultaten behouden te zijn gebleven. In een kleinere groep (n=54) werd ook het persoonlijkheidsdisfunctioneren onderzocht. Dit nam

in de EMDR-groep significant meer en sneller af dan in de controlegroep.

Opvallend was dat gedurende de EMDR-therapie slechts 9 procent van de patiën-

Figuur 1. Gemiddelde scores op de BSI op drie meetmomenten

Figuur 2. Gemiddelde scores op de OQ op drie meetmomenten

ten uitviel, hetgeen zeker gezien de doelgroep een bijzonder lage *drop-out* is. Verder werden de behandelresultaten behaald na slechts vijf sessies EMDR-therapie, wat gezien de complexiteit van de doelgroep noemenswaardig is. In eerdere studies, waarbij de effectiviteit van PTSS-behandeling bij mensen met een persoonlijkheidsstoornis werd onderzocht duurden de behandelingen aanzienlijk langer. Helaas kon er in deze studie niet naar de persoonlijkheidsstoornissen apart gekeken worden, omdat de groepen te klein waren. Ook zijn wij erg benieuwd of een groter aantal EMDR-sessies leidt tot nóg betere resultaten.

Conclusie

De resultaten van dit onderzoek suggereren dat EMDR-therapie effectief is en een belangrijke rol kan spelen in de behandeling van mensen met persoonlijkheidsproblematiek. Het klachtniveau en algemeen disfunctioneren van mensen met een persoonlijkheidsstoornis namen aanzienlijk af en dit gebeurde al na vijf sessies EMDR-therapie. Vanzelfsprekend is vervolgonderzoek noodzakelijk, onder andere om de langetermijn-effecten van EMDR-therapie bij deze doelgroep in kaart te brengen en om vast te stellen of traumabehandeling ook invloed heeft op de persoonlijkheidsdiagnose een jaar na behandeling. ■

Laurian Hafkemeijer werkt als klinisch psycholoog en onderzoeker bij GGZ Delfland en is EMDR practitioner. Zij is op dit moment bezig met een promotie-onderzoek naar het effect van EMDR-therapie bij mensen met persoonlijkheidsstoornissen.